

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

GMINA RYTWIANY

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIEJSCOWOŚCI RYTWIANY NA LATA 2009-2013

Rytwiany, 2009r.

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
1 Charakterystyka obecnej sytuacji w miejscowości i gminie Rytwiany	8
1.1 Zagospodarowanie przestrzenne	11
1.1.1 Strefy ochrony konserwatorskiej	11
1.1.2 Uwarunkowania ochrony środowiska	12
1.1.3 Własność gruntów i budynków	13
1.1.4 Infrastruktura techniczna i społeczna	14
1.1.5 Identyfikacja problemów – zagospodarowanie przestrzenne	21
1.2 Gospodarka	22
1.2.1 Rolnictwo	22
1.2.2 Ilość podmiotów gospodarczych	23
1.2.3 Główni pracodawcy	24
1.2.4 Identyfikacja problemów – gospodarka	25
1.3 Sfera społeczna	25
1.3.1 Struktura demograficzna i społeczna	25
1.3.2 Bezrobocie w gminie Rytwiany	26
1.3.3 Grupy społeczne wymagające wsparcia	27
1.3.4 Stan i zróżnicowanie dochodowości gospodarstw domowych	28
1.3.5 Struktura organizacji pozarządowych	29
1.3.6 Identyfikacja problemów – sfera społeczna	30
1.4 Tabela z podstawowymi danymi statystycznymi	31
1.5 Analiza SWOT	32

2	Komplementarność LPR z dokumentami strategicznymi z zakresu rozwoju	33
3	Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji	35
3.1	Okres realizacji	35
3.2	Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru	35
3.3	Cele ogólne i strategiczne Lokalnego Programu Rewitalizacji	40
3.4	Podział na projekty i zadania inwestycyjne	41
3.5	Kryteria wyboru i kolejność realizacji	41
3.6	Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	42
4	Planowane działania w latach 2009-2013 na obszarze rewitalizowanym	43
5	Wytyczne w zakresie mieszkalnictwa	53
6	Plan finansowy realizacji rewitalizacji na lata 2009-2013	54
7	System wdrażania	56
8	Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	57
8.1	System monitorowania Programu Rewitalizacji	57
8.2	Sposoby oceny programu rewitalizacji	58
8.3	Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	58
8.4	Konsultacje społeczne i współpraca partnerska w ramach programu rewitalizacji	59

Wstęp

Rewitalizacja to proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych dzielnicach miast, przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego oraz do ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych.

Przez rewitalizację rozumie się zatem wieloletnie, zintegrowane działania, inicjowane i koordynowane przez samorząd gminny, w celu wyprowadzenia ze stanu kryzysowego określonych obszarów miast i miejscowości będących centrami gmin. Istotne jest tu równoczesne działanie we wszystkich sferach: ekonomicznej, społecznej, materialno - przestrzennej (w zakresie infrastruktury komunalnej, modernizacji zabudowy, w tym mieszkaniowej, przekształceń funkcjonalnych, porządkowania przestrzeni publicznych). Koncentracja planowych działań na wybranym obszarze ma doprowadzić do trwałych zmian jakościowych obszaru objętego programem rewitalizacji, a tym samym przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, wzrostu funkcjonalności i rozwoju całej miejscowości i jej otoczenia.

Cel ogólny LPR miejscowości Rytwiany: poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowę i zagospodarowanie terenów i obiektów społeczno - rekreacyjnych oraz rozbudowę infrastruktury technicznej.

Cele strategiczne

- Wzrost estetyki oraz jakości przestrzeni publicznej
- Ożywienie społeczno-gospodarcze
- Poprawa wizerunku i tożsamości lokalnej mieszkańców
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej
- Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej
- Rozwój turystyki
- Tworzenie warunków stymulujących wzrost jakości życia społeczności lokalnej
- Poprawa funkcjonalności ruch kołowego
- Uzupełnienie brakujących elementów w systemie wodociągowo-kanalizacyjnym
- Poprawa bezpieczeństwa publicznego

Program rewitalizacji jako nakreślenie kierunków wieloletniego rozwoju, pozwala wykazać zasadność i celowość aplikowania o źródła finansowania z funduszy Unii Europejskiej, w praktyce niemożliwe jest bowiem pozyskanie środków finansowych z różnorodnych programów pomocowych Unii Europejskiej bez rzetelnego i jasnego zaprezentowania wizji rozwoju. Dodatkowo dokument ten ułatwia tworzenie studium wykonalności dla inwestycji ujętych w programie.

W trakcie prac nad Programem zwracano uwagę, aby tworzony Program był zgodny z aktualnymi wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPOWŚ, dotyczącymi przygotowania LPR w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013. Lokalny Program Rewitalizacji miejscowości Rytwiany został opracowany w celu stworzenia możliwości ubiegania się o środki z Unii Europejskiej w ramach *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013*, a w szczególności: Priorytetu 6 – Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast, Działanie 6.2 - Rewitalizacja małych miast.

Istotnym czynnikiem wpływającym na zakres przyjętych projektów i zadań inwestycyjnych zawartych w Programie Rewitalizacji były wyniki badania ankietowego, przeprowadzonego wśród mieszkańców miejscowości Rytwiany (konsultacje społeczne). Ankietowani wskazali szereg problemów istotnych dla rozwoju miejscowości i gminy. Wśród odpowiedzi, za główne problemy uznano: bezrobocie (wysoki wynik jest charakterystyczny dla całego obszaru województwa i często nie ma przełożenia na rzeczywisty rynek pracy) i brak wystarczającej liczby miejsc pracy.

Za najważniejsze problemy związane z jakością życia w miejscowości Rytwiany ankietowani uznali:

- Niewystarczająca baza kulturalno-edukacyjna – 22%
- Niska estetyka otoczenia – 20%
- Zły stan zabytków i obiektów o znaczeniu historycznym – 16%
- Słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa – 16%
- Zły stan infrastruktury technicznej – 15%

Najważniejsze problemy społeczne miejscowości Rytwiany jakie wskazali ankietowani to:

- Bezrobocie – 27%
- Odpływ ludzi młodych i dobrze wykształconych – 16%
- Patologie społeczne – 14%

Najważniejsze problemy ekonomiczne miejscowości Rytwiany wskazane przez ankietowanych to:

- Brak wystarczającej liczby miejsc pracy – 33%
- Zły stan infrastruktury drogowej – 19%
- Brak lub zła jakość terenów inwestycyjnych – 14%

Ważnym elementem badania ankietowego było wskazanie kierunków w jakich powinny zmierzać działania samorządu, mające na celu poprawę warunków życia mieszkańców miejscowości Rytwiany. Ankietowani oceniali następujące działania:

- rozbudowa infrastruktury technicznej i drogowej,
- tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości,
- pozyskiwanie inwestorów,
- poprawa stanu terenów zielonych, rekreacyjnych,
- rozbudowa i modernizacja obiektów infrastruktury społecznej,
- wspieranie rozwoju turystyki,
- odnowienie obiektów zabytkowych i o znaczeniu historycznym,
- poprawa stanu bezpieczeństwa, zapobieganie przestępczości (montaż systemów monitoringu, budowa/modernizacja oświetlenia),
- rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej,
- działania na rzecz zapobiegania bezrobociu,
- remont budynków komunalnych (w tym o charakterze mieszkaniowym).

Wyniki ankiety w sposób jednoznaczny wskazują, iż podstawowymi – zdaniem mieszkańców – obszarami interwencji są obszary związane z działaniami na rzecz zapobiegania bezrobociu (18%) i pozyskiwania inwestorów (13%) oraz rozbudowa infrastruktury technicznej i drogowej (13%). Następne w kolejności obszary wymagające wsparcia to: tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości (9%), poprawa stanu terenów zielonych, rekreacyjnych (8%), rozbudowa i modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (8%), wspieranie rozwoju turystyki (8%) i odnowienie obiektów zabytkowych i o znaczeniu historycznym (8%). Na kolejnych miejscach są odpowiednio: rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej (7%) i poprawa stanu bezpieczeństwa, zapobieganie przestępczości (6%).

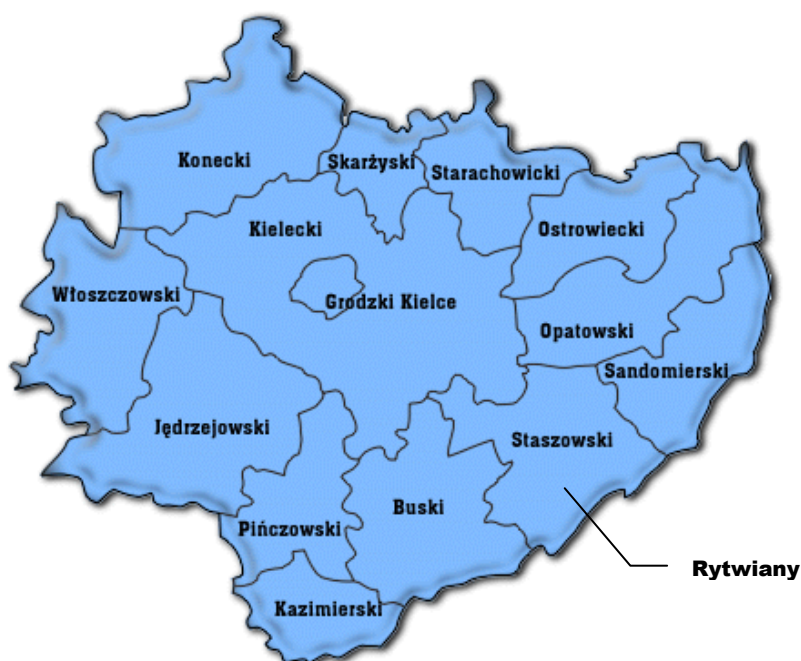
Wykres 1. Najważniejsze obszary działań inwestycyjnych.

Rytwiany posiadają odpowiednią lokalizację, historię oraz zaplecze, pozwalające na realizację projektów o charakterze turystyczno – rekreacyjnym. Inwestycje w tym obszarze niewątpliwie podniosą konkurencyjność gminy i wpłyną na wygenerowanie nowych, trwałych miejsc pracy a także w przyszłości na rozbudowę infrastruktury technicznej.

1 Charakterystyka obecnej sytuacji w miejscowości i gminie Rytwiany

Rytwiany to miejscowość położona w województwie świętokrzyskim, powiecie staszowskim, gminie Rytwiany. Miejscowość jest siedzibą Gminy Rytwiany.

Gmina Rytwiany usytuowana jest w południowo-wschodniej części województwa świętokrzyskiego. Od strony południowej graniczy z gminą Połaniec i gminą Łubnice, od strony północnej z gminą Staszów, od strony wschodniej z gminą Osiek i od strony zachodniej z gminą Oleśnica. Terytorium Gminy obejmuje obszar o powierzchni 126 km².

Źródło: www.gminy.pl

Mapa 1. Lokalizacja miejscowości Rytwiany w województwie świętokrzyskim

Gmina składa się z 15 sołectw: Grobla, Kłoda, Niedziałki, Pacanówka, Podborek, Ruda, Rytwiany, Sichów Mały, Sichów Duży, Strzegom, Strzegomek, Sydzyna, Szczeka, Święcica, Tuklęcz.

Tabela 1. Podział terytorialny gminy (www.stat.gov.pl).

	Jednostka miary	2007	2008
PODZIAŁ TERYTORIALNY (STAN W DNIU 31 XII)			
Miejscowości wiejskie	jed.	21	21
Sołectwa	jed.	15	15
Powierzchnia (stan w dniu 1 XII)*	ha	12 466	12 466

Gmina Rytwiany jest gminą rolniczą, grunty orne zajmują 44,26 % ogólnej powierzchni, jest to wielkość odbiegająca od średniej dla województwa świętokrzyskiego wynoszącej 55,61 %. Gmina Rytwiany położona jest w dużych kompleksach leśnych. Lasy zajmują 49,24 % ogółu powierzchni, przy średniej dla województwa świętokrzyskiego 27,9 %. Największą powierzchnię zajmują lasy w sołectwach: Strzegom 74,8 %, Sichów Mały 71,4 %, Święcica 64,8 %, Rytwiany 52,3 %.

Źródło: www.gminy.pl

Mapa 2. Lokalizacja miejscowości Rytwiany w powiecie staszowskim

Liczba mieszkańców gminy według stanu na dzień 31.07.2009r. wynosi 6 520 osób, w tym miejscowość Rytwiany – 1 851 osób. Pod względem liczby mieszkańców największymi sołectwami są: Rytwiany 26,7 % ogółu mieszkańców gminy, Kłoda - 9,3 %, Sichów Duży - 8,7 %, Strzegom - 8,4 %. Największa gęstość zaludnienia na terenie Gminy Rytwiany występuje na obszarze sołectwa Grobla i wynosi 162,8 osoby/km², a najmniejsza w miejscowości Sichów Mały 22,1 osoby/km². Średnia gęstość zaludnienia na terenie Gminy wynosi 51,5 osoby/km² i jest ponad dwukrotnie niższa od średniej gęstości zaludnienia w województwie świętokrzyskim.

1.1 Zagospodarowanie przestrzenne

1.1.1 Strefy ochrony konserwatorskiej

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) zobowiązuje do utrzymania obiektów zabytkowych w należyтым stanie. Obiekty wpisane do rejestru zabytków z obszaru miejscowości Rytwiiany to:

- zespół klasztorny kamedułów, nr rej.: 624 z 28.10.1971 oraz 176 z 16.06.1977:
  - kościół par. p.w. Zwiastowania NMP, nr rej.: 143 z 28.12.1933,
  - skrzydło pn. klasztoru (tzw. „Erem Tęczyńskiego”),
  - skrzydło zach. klasztoru z bramą,
  - skrzydło południowe klasztoru (ob. plebania) i budynek gospodarczy,
  - pozostałości murów ogrodzenia,
  - brama I,
  - brama II.
- mogiła powstańców 1863 r., nr rej.: 499 z 24.05.1993,
- ruiny zamku, nr rej.: 320 z 01.12.1956 oraz 625 z 28.10.1971,
- zespół pałacowy:
  - pałac, nr rej.: 178 z 08.02.1978,
  - park, nr rej.: 715 z 20.12.1957 oraz 178 z 08.02.1978.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków z obszaru gminy Rytwiiany to:

Czerwony Krzyż (las):

- zbiorowe mogiły wojenne Polaków i jeńców radzieckich z 1942 r., nr rej.: 498 (t.) z 24.05.1993.

Rytwiiany – Grobla:

- zespół młyna, nr rej.: 562 z 30.11.1993:
  - młyn,
  - dom młynarza.

Sichów Duży:

- zespół dworski, nr rej.: 250 z 27.05.1986:
  - pałac,
  - stajnia,
  - wozownia,
  - rządcówka I,
  - rządcówka II,
  - dom ogrodnika,
  - park, nr rej.: 717 z 20.12.1957.

Strzegom

- kościół par. p.w. MB Bolesnej, nr rej.: 430 z 26.01.1957 oraz 455 z 15.04.1967,
- stara część cmentarza par., nr rej.: 424 z 19.10.1989.

1.1.2 Uwarunkowania ochrony środowiska

Duża część powierzchni gminy Rytwiany zlokalizowana jest na terenach, na których istnieją dobre warunki przyrodnicze i niski stopień skażenia środowiska. Najważniejsze wartości przyrodnicze to: bogata szata roślinna, lasy, zadrzewienia wzdłuż rzek, zbiorniki wodne oraz zieleń łąk i pastwisk.

Lasy zajmują ok. 47% powierzchni gminy Rytwiany. Są zróżnicowane pod względem rodzaju drzewostanu, wieku, zwartości i rodzaju poszycia, co wpływa na ich wartość gospodarczą i przydatność dla funkcji rekreacyjnych. Wśród lasów dominują: bory sosnowe, bory mieszane, bory trzcinnikowe, łągi subkontynentalne oraz bory mieszane świeże. Przeważają lasy o drzewostanie liczącym ponad 50 lat, o małym zwarciu i suchym podłożu. W lasach poza skupiskiem drzew znajduje się różnorodna roślinność krzewiasta oraz bogate runo leśne. Spotykane gatunki zwierząt to: sarny, jelenie, kuny, łosie, bobry, dziki, zające, kaczki, bażanty i kuropatwy.

Na obszarze gminy Rytwiany występują obiekty i tereny przyrodnicze, chronione na podstawie przepisów szczególnych. Są to:

a) Jeleniowsko - Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Rozporządzeniem nr I z dnia 5 stycznia 1996 roku Wojewody Tarnobrzeskiego, na terenie gminy Rytwiany, wyznaczona została część Jeleniowsko - Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W strefie chronionego krajobrazu znajduje się północno-wschodnia część gminy, pas lasów oraz część gruntów wsi Strzegomek.

b) Rezerwat przyrody Dziki Staw

Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 21 grudnia 1998 r. został uznany za rezerwat przyrody pod nazwą Dziki Staw obszar lasów bagien i wód powierzchniowych o powierzchni 6,52 ha, położony w gminie Rytwiany. W rezerwacie „Dziki Staw” znajduje się siedlisko bociana czarnego, stuletnie drzewostany modrzewiowe oraz jeziorko potorfowe.

c) Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe „Tarczyn” ze starodrzewem sosnowym oraz „Rytwiany” z drzewostanem grabowo – dębowym z domieszką lipy.

Ponadto na terenach gminy Rytwiany znajduje się 15 pomników przyrody, w tym 11 drzew pomnikowych oraz 4 grupy drzew liczące łącznie 132 drzewa.

Tabela 2. Ochrona środowiska w gminie (www.stat.gov.pl).

	Jednostka miary	2007	2008
OCHRONA ŚRODOWISKA			
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza			
pyłowych	t/r	-	-
gazowych	t/r	-	-
Parki narodowe	ha	-	-
Rezerваты przyrody	ha	6,5	6,5
Parki krajobrazowe	ha	-	-
Obszary chronionego krajobrazu	ha	700,0	700,0
Pomniki przyrody	szt	14	15

1.1.3 Własność gruntów i budynków

Nieruchomością zgodnie z art. 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami nazywamy grunt wraz z częściami składowymi z wyłączeniem budynków i lokali jeżeli stanowią odrębny przedmiot własności.

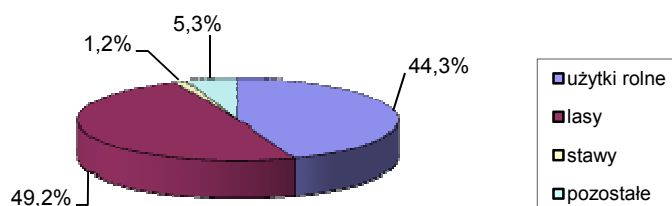
Zgodnie z obowiązującymi grupami rejestrowymi na obszarze miejscowości i gminy Rytwiany możemy wyróżnić następujące podmioty będące ich właścicielami:

- Skarb Państwa,
- Powiat Staszowski,
- Gmina Rytwiany,
- osoby fizyczne,
- użytkownicy wieczystości,
- spółdzielnie,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- spółki prawa handlowego,
- pozostali.

Powierzchnia ogólna gminy Rytwiany wynosi 12 627 ha z tego:

- użytki rolne zajmują - 5 589 ha,
- lasy i grunty leśne - 6 218 ha,
- stawy i rozlewiska wodne - 156 ha,
- pozostałe grunty - 664 ha.

Zagospodarowanie terenu w gminie Rytwiiany

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 2. Zagospodarowanie powierzchni gminy Rytwiiany.

Na terenie gminy istnieje 1785 mieszkań oraz 7027 izb o łącznej powierzchni ok. 144 000 m².

1.1.4 Infrastruktura techniczna i społeczna

Infrastruktura drogowa oraz komunikacja zbiorowa

Gmina Rytwiiany dysponuje bardzo gęstą siecią dróg. Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka łącząca sąsiednie miasta - Staszów, Połaniec. Długość dróg powiatowych przebiegających przez teren gminy wynosi 49,35 km, w tym drogi o nawierzchni twardej wynoszą 39,65 km. Długość dróg gminnych wynosi 141 km. Składa się na to 80 oznakowanych i zaewidencjonowanych dróg. Na terenie Gminy Rytwiiany wydzielone są dodatkowo drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych – ich łączna długość wynosi 180 km. Wskaźnik gęstości dróg tzn. ilość kilometrów dróg na 100 km² powierzchni gminy, jest wysoki i wynosi 111,66 przy średniej dla województwa świętokrzyskiego wynoszącego 96,8.

Tabela 3. Długości dróg w gminie.

Wyszczególnienie	Długość dróg [km]	Długość dróg utwardzonych [km]	Wskaźnik gęstości [km/100km ²]
Drogi gminne	141	63,5	111,66
Drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych	180	-	142,55
RAZEM	321	63,5	254,21

Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rytwiiany

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Gmina Rytwiany zaopatrywana jest w wodę pochodzącą z dwóch własnych ujęć wody, określanych mianem Stacja Uzdatniania Wody Rytwiany oraz Stacja uzdatniania Wody Ruda, zlokalizowanych w miejscowościach Rytwiany i Ruda.

W Gminie Rytwiany wybudowane jest 89,2 km sieci wodociągowych, oraz 34 km przyłączy wodociągowych. Liczba przyłączy na dzień 31.12.2008r. wynosi 1488 szt. Wszystkie sołectwa gminy posiadają rozbudowaną sieć wodociagową. Istnieją korzystne warunki do dalszej rozbudowy sieci w przypadkach pojawienia się potrzeb budowy lub rozbudowy infrastruktury osadniczej.

Tabela 4. Inwentaryzacja sieci wodociągowej w gminie Rytwiany – dane wg stanu na dzień 31.12.2008r.

Sołectwo	Długość sieci wodociągowej [km]	Długość przyłączy wodociągowych [km]	Ilość przyłączy wodociągowych [szt.]
Grobla	1,9	1,0	20
Kłoda	18,0	4,3	154
Niedziałki	3,0	1,6	61
Pacanówka	1,3	1,0	49
Podborek	3,0	0,7	37
Ruda	4,6	1,3	57
Rytwiany	25,8	12,5	545
Sichów Duży	5,5	2,2	68
Sichów Mały	3,5	2,1	86
Strzegom	5,4	3,1	98
Strzegomek	4,5	2,4	74
Sydzyna	4,3	0,7	25
Szczeka	8,5	2,3	83
Święcica	1,4	0,6	63
Tuklęcz	2,7	1,7	78
RAZEM	93,4	37,5	1 498

Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rytwiany

Średnie zużycie wody na jednego mieszkańca gminy wynoszące w skali roku 25,22 m³, - co daje w przeliczeniu dobowe zużycie wody na mieszkańca 69 l - jest zdecydowanie wyższe od średniego zużycia wody w gminach wiejskich woj. świętokrzyskiego – 16,3 m³/rok i w przeliczeniu na osobę 44,65 l.

Średni stopień zwodociągowania dla Gminy Rytwiany wynosi 62,0% i jest zdecydowanie wyższy od średniego stopnia zwodociągowania dla gmin wiejskich woj. świętokrzyskiego wynoszącego 43,7%.

Do sołectw o najbardziej rozbudowanej sieci wodociągowej należą: (najwyższy wskaźnik zwodociągowania):

- Rytwiany 83,1%
- Pacanówka 69,0%
- Niedziałki 66,6%
- Kłoda 62,6%

Z 15 sołectw gminy jedynie sołectwo Świącica posiada wskaźnik stopnia zwodociągowania poniżej średniej wielkości dla gmin wiejskich woj. świętokrzyskiego.

Gmina Rytwiany nie posiada zbiorczej kanalizacji sanitarnej. Gospodarka ściekowa w większości gospodarstw domowych prowadzona jest w oparciu o gromadzenie ścieków w bezodpływowych zbiornikach, okresowo wywożonych przez służby PGKiM Staszów lub PGK Połaniec na odpowiednie oczyszczalnie ścieków. Na terenie gminy funkcjonują 3 oczyszczalnie zakładowe: oczyszczalnia ścieków typu BIOBLOK zlokalizowana w Zakładach Mechanicznych „RT” Spółka z o.o. w Rytwianach, oczyszczalnia mechaniczno - biologiczna o przepustowości 50 m³/dobę, zlokalizowana w Zespole Szkół Rolniczych w Sichowie Dużym, oczyszczalnia biologiczna ze złożem biologicznym o przepustowości 13 m³/dobę zlokalizowana w Hotelu „Rytwiany” w Rytwianach.

Obecnie na terenie gminy Rytwiany realizowane jest przedsięwzięcie pn.: „Sanitacja rzeki Czarnej Staszowskiej – budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Rytwiany” w ramach Funduszu Spójności. Inwestycja obejmuje 4 miejscowości, a po zakończeniu jej realizacji w roku 2010 do kanalizacji podłączonych będzie 2 210 użytkowników (65% mieszkańców miejscowości Rytwiany i 80% mieszkańców z miejscowości Kłoda, Szczeka i Niedziałki).

System gospodarki odpadami

Gmina Rytwiany posiada w miarę dobrze zorganizowaną gospodarkę zbiórki śmieci. Na przestrzeni ostatnich lat wszystkie sołectwa gminy wyposażone zostały w kontenery typu KP o pojemności 3 m³. Zawarta umowa z PGKiM Staszów na odbiór śmieci oraz bieżący monitoring wypełnienia kontenerów, w pełni rozwiązuje problem gospodarki śmieciowej w gminie.

Infrastruktura energetyczna

Gmina Rytwiany zasilana jest w energię elektryczną z ogólnokrajowej sieci energetycznej dwustronnymi liniami napowietrznymi 15 kV. Obsługa odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy realizowana jest w oparciu o stacje 110/15 kV leżące poza terenem gminy tj. GPZ Połaniec i GPZ Staszów. Oprócz czterech linii napowietrznych 15 kV zasilających stacje transformatorowe 15/0,4 kV, przez teren gminy przebiegają linie wysokiego napięcia:

- 400 kV relacji Połaniec – Kielce,
- 220 kV relacji Połaniec – Radkowice,
- 110 kV relacji Połaniec – Staszów,
- 110 kV Połaniec – Osiek.

Barierę dalszego rozwoju gminy stanowią sieci średnich i niskich napięć oraz stacje transformatorowe 15/0,4 kV. Wystąpienie znacznego zapotrzebowania na energię elektryczną na potrzeby np. ogrzewania istniejących lub projektowanych budynków jednorodzinnych będzie wymagało przebudowy stacji transformatorowych i sieci niskich napięć.

Gazyfikacja

Na terenie gminy sieć gazowa rozdzielcza wybudowana jest na terenie sołectw: Pacanówka, Święcica, Sichów Duży, Sichów Mały, Tuklęcz z Gajem Święcickim oraz sołectwo Rytwiany. W tych miejscowościach zainteresowani mieszkańcy mogą podłączyć swoje gospodarstwa do sieci gazowej zawierając stosowną umowę z dostawcą gazu.

Telefonizacja

Na obszarze gminy Rytwiany działa jeden operator telefonii stacjonarnej – TP S.A. Przez teren gminy przebiega telefoniczny kabel ziemny oraz szereg linii napowietrznych.

W gminie działają systemy telefonii komórkowych: ERA GSM, Centertel, PLUS GSM oraz IDEA.

Infrastruktura ochrony zdrowia

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rytwianach, który świadczy usługi medyczne dla mieszkańców gminy Rytwiany i okolic. W ośrodku mieści się poradnia dla dorosłych, poradnie dla dzieci zdrowych i chorych, poradnia ginekologiczna, poradnia stomatologiczna i gabinet zabiegowy. Ważną częścią działalności placówki medycznej jest szeroko pojęta profilaktyka zdrowotna i higiena szkolna prowadzona zarówno w Ośrodku jak też w szkołach na terenie gminy Rytwiany. W ramach działań w zakresie higieny szkolnej systematycznie przeprowadzane są badania dzieci i klasyfikacja w ramach tzw. grup dyspanseryjnych. W zakresie współpracy ze szkołami bardzo często organizowane są spotkania z dziećmi i młodzieżą na temat podstawowych zasad higieny osobistej, problemów wieku dojrzewania i chorób cywilizacyjnych.

Tabela 5. Ochrona zdrowia w gminie (www.stat.gov.pl).

	Jednostka miary	2007	2008
OCHRONA ZDROWIA (STAN W DNIU 31 XII)			
Zakłady opieki zdrowotnej			
ogółem	ob.	1	1
publiczne	ob.	1	1
niepubliczne	ob.	-	-
Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną	osoba	6 311	6 294

Infrastruktura edukacyjna

Na terenie Gminy Rytwiany funkcjonują: 2 przedszkola, 3 szkoły podstawowe, 2 gimnazja oraz 1 szkoła ponadgimnazjalna:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Rytwianach im. Jana Pawła II jest szkołą publiczną i obejmuje: przedszkole, szkołę podstawową oraz gimnazjum. W roku szkolnym 2008/09 zespół liczy łącznie 26 oddziałów, do których uczęszcza 552 uczniów: 5 oddziałów przedszkolnych – 114 uczniów, 12 oddziałów szkoły podstawowej – 253 uczniów oraz 9 oddziałów gimnazjum – 185 uczniów. Bazę Zespołu Szkół tworzą: sale lekcyjne przedszkola, szkoły podstawowej i gimnazjum, 3 sale komputerowe, sala języków obcych, biblioteka wraz z pracownią i czytelnią multimedialną, sala gimnastyczna z magazynem i pokojem

nauczycielskim, sala rehabilitacyjna, pracownie: fizyko- chemiczna, biologiczna, matematyczna, języka polskiego, geograficzna, historyczna, 2 sale świetlicy szkolnej, stołówka z kuchnią, kompleks boisk sportowych, plac zabaw dla przedszkola i klas I-III, pomieszczenia administracyjne i socjalne dla pracowników i uczniów przedszkola, szkoły podstawowej i gimnazjum;

- Zespół Placówek Oświatowych - Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Sichowie Dużym – obiekt posiada 10 sal dydaktycznych, w tym pracownie fizyczno- chemiczną i komputerową z ilością 10 stanowisk oraz halę sportową. Zespół szkół liczy łącznie 9 oddziałów, do których uczęszcza 134 uczniów;
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Strzegomiu – na obiekt składa się 6 sal lekcyjnych, biblioteka, mała sala gimnastyczna, 2 pracownie komputerowe, siłownia z salą rehabilitacyjną, kuchnia ze stołówką oraz podstawowe zaplecze administracyjno-socjalne dla pracowników szkoły oraz uczniów. Szkoła liczy łącznie 7 oddziałów do których uczęszcza 79 uczniów;
- Niepubliczne Gimnazjum w Sichowie Dużym – szkoła założona została 3 lata temu i prowadzona jest przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sichów Duży i Okolic. Mieści się w budynku Zespołu Szkół Rolniczych, który jest położony w poradziwiłowskim parku. Szkoła oprócz podstawowych sal lekcyjnych posiada 2 sale komputerowe, salę językową oraz skomputeryzowaną bibliotekę. Gimnazjum liczy 3 oddziały do których uczęszcza 72 uczniów;
- Zespół Szkół Rolniczych w Sichowie Dużym – jest to 4-letnie technikum dla młodzieży na podbudowie gimnazjum prowadzone przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Szkoła kształci w zawodach: Technik żywienia i gospodarstwa domowego, Technik turystyki wiejskiej, Technik agrobiznesu, Technik mechanizacji rolnictwa.

Przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Rytwianach działa klub sportowy: Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Gryf”. Łącznie w zajęciach klubu bierze udział 147 osób.

Infrastruktura kulturalna, sportowa i rekreacyjno-turystyczna

Na terenie Gminy Rytwiany funkcjonuje Gmina Biblioteka Publiczna w Rytwianach wraz z dwoma filiami w Sichowie Dużym i w Szczecze, która prowadzi działalność w

zakresie upowszechniania kultury i czytelnictwa wśród mieszkańców gminy. Ogółem księgozbiór biblioteki liczy 34 033 woluminy, z czego książek dla dorosłych jest 18 241, dla dzieci 9 502 woluminy i literatury popularno-naukowej 8 223 woluminy. W czytelnicy znajduje się bogaty księgozbiór podręczny, z którego korzystają w szczególności młodzież szkolna i studenci. Biblioteki organizują różne imprezy kulturalne z dziećmi i młodzieżą oraz akcje propagujące czytelnictwo, w tym m.in. wieczory bajek dla najmłodszych. W ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom” organizowane jest czytanie bajek dla najmłodszych czytelników przez zaproszonych do biblioteki gości. Do tradycji biblioteki na stałe weszły takie imprezy kulturalne jak: zabawa choinkowa z mikołajkami, zabawa z okazji Dnia Dziecka, Akademia z okazji Dnia książki i prasy, zabawa andrzejkowa połączona z wróżbami. Biblioteka jest instytucją otwartą dla każdego czytelnika.

Tabela 6. Kultura i sztuka w gminie (www.stat.gov.pl).

	Jednostka miary	2007	2008
KULTURA I SZTUKA			
Biblioteki i filie	ob.	3	3
Czytelnicy w ciągu roku	osoba	994	967
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	157	154
Kina stałe	ob.	-	-
Muzea łącznie z oddziałami	ob.	-	-
Zwiedzający muzea i oddziały	osoba	-	-

Gmina Rytwiany jest jedną z najbardziej zasobnych w obiekty zabytkowe. Najcenniejszym z nich jest zespół pokamedulski zlokalizowany ok. 3 km od Rytwian, wśród pięknego lasu liściastego. Składa się z kościoła pobudowanego ok. 1425 r. oraz budynków pomocniczych, w jednym z nich znajduje się wspaniały Erem. Kościół zbudowany został w stylu barokowym, a jego wnętrza zadziwia bogatą sztukaterią i pięknymi obrazami. Jednym z najcenniejszych zabytków drewnianej architektury sakralnej jest kościół w Strzegomiu zbudowany prawdopodobnie w XIV w. przez samego króla Kazimierza Wielkiego. Kilkakrotnie przebudowywany i powiększany. W latach 90-tych został gruntownie odnowiony. Późniejszym obiektem zabytkowym jest pałac poradziwiłowski w Sichowie Dużym oraz pałac poradziwiłowski w Rytwianach, który w latach 80-tych został poddany kapitalnemu remontowi pod nadzorem konserwatora zabytków, dzięki czemu odzyskał dawną świetność. Aktualnie mieści się tu wysokiej klasy hotel z 50 miejscami noclegowymi. Poza tym na terenie gminy znajduje się wiele zabytkowych budowli wiejskich, kapliczek przydrożnych i pomników. Wśród lasów zachowały się miejsca o wyjątkowych

wartościach przyrodniczych. Jednym z nich jest krajobraz leśno - wodny w dzielnicy Grobla – Rytwianach nazwany "Dzikim Stawem" w skład którego wchodzi jezioro potorfowe o pow. 2,9 ha i głębokości 3 z otaczającą je łąką oraz ponad 120 letni las modrzewiowy z wspaniałymi okazami modrzewia europejskiego osiągającego wymiary ponad 35 m wysokości i 40-50 cm średnicy. Na zachód w kierunku Rytwian rozciągają się ogromne stawy rybne przegrodzone bujną roślinnością. Rytwiany są znakomitą bazą wypadową do uprawiania różnych form turystycznych. Na terenie gminy działają: Klub Paralotniarzy, Szkołka jazdy konnej, Szkołka botaniczna. Przez teren gminy przebiegają liczne trasy turystyki pieszej oraz trasy rowerowe.

Tabela 7. Turystyka w gminie (www.stat.gov.pl).

	Jednostka miary	2007	2008
TURYSTYKA			
Obiekty noclegowe (bez kwater agroturystycznych, stan w dniu 31 VII)			
ogółem	ob.	1	1
hotele	ob.	1	1
pensjonaty	ob.	-	-
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	miejsce	50	50
Korzystający z noclegów	osoba	1 821	2 384
Udzielone noclegi	nocleg	6 209	7 808

1.1.5 Identyfikacja problemów – zagospodarowanie przestrzenne

- Brak kanalizacji sanitarnej w niektórych częściach miejscowości;
- Niezadawalający stan infrastruktury drogowej;
- Brak wystarczającej liczby boisk sportowych, placów zabaw dla dzieci;
- Występowanie zabytków wymagających odnowienia i renowacji;
- Potrzeba poprawy zagospodarowania terenów zielonych w centrum miejscowości;
- Znaczna ilość obiektów wymagających zagospodarowania i zmiany funkcji użytkowych;
- Brak odpowiedniej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej.

1.2 Gospodarka

1.2.1 Rolnictwo

Gmina Rytwiiany odznacza się dużym udziałem użytków rolnych w powierzchni ogółem. Rolnictwo regionu odznacza się wysokim zatrudnieniem, rozdrobnieniem gospodarstw oraz niską efektywnością produkcji. Duża część indywidualnych gospodarstw nie rozwija produkcji i wytwarza wyłącznie dla własnych potrzeb.

W gminie Rytwiiany występują w przewadze gleby niższych klas bonitacyjnych. Miejsce występowania poszczególnych klas przedstawia się następująco:

- gleby klasy III występują w Sołectwach: Pacanówka, Podborek, Ruda, Sichów Duży, Sichów Mały, Świącica i Szczeka – 306 ha, co stanowi 5% powierzchni,
- gleby klasy IV występują we wszystkich wsiach poza Sydzyną i Tuklęczą – 612 ha, co stanowi 11% powierzchni,
- gleby klasy V występują we wszystkich wsiach – 1.387 ha, co stanowi 25% powierzchni,
- gleby klasy VI występują we wszystkich wsiach – 3.284 ha, co stanowi 59% powierzchni.

Większość areałów dobrych gleb mają wsie Sichów Duży i Świącica. Użytki zielone na terenie gminy występują głównie w obrębie doliny rzeki Czarnej i potoku Jaźwińska Struga. Na terenach o spadkach powyżej 15% wymagane jest stosowanie zabezpieczeń przeciwoerozyjnych. Gleby klas III i IV zajmują zachodnią i północną część gminy, gleby klas IV, V i VI występują głównie w środkowej i wschodniej jej części.

Areał gruntów ornych w gminie wynosi ogółem 3.899 ha - 43% tej powierzchni przeznaczona jest na uprawę zbóż, głównie pod uprawę żyta i mieszanek zbożowych. Zbliżone wielkości areału gruntów znajdują się pod uprawą: ziemniaków, owsa, żyta i pszenżyta. W strukturze zagospodarowania gruntów, coraz więcej areału przeznacza się pod produkcję warzyw gruntowych oraz pod osłonami (pomidor, ogórek). Na terenie gminy pojawiają się rejony podejmujące na szerszą skalę uprawę truskawek.

1.2.2 Ilość podmiotów gospodarczych

Wśród podmiotów gospodarczych zdecydowaną przewagę ma sektor prywatny. W sferze usług dominują: handel – 40% podmiotów z tej sfery, usługi budowlane – 20%, transport – 10%. Duży procent (19%) przypada na usługi inne, tj. stolarstwo, ślusarstwo, mechanika pojazdowa, betoniarstwo, usługi leśne i inne. W powyższych działalnościach znajduje zatrudnienie około 280 osób.

W okresie ostatniej dekady lat następuje stały wzrost ilości podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie Gminy Rytwiany.

Tabela 8. Gospodarka w gminie (www.stat.gov.pl).

	Jednostka miary	2007	2008
GOSPODARKA			
Podmioty gospodarcze (stan w dniu 31 XII)			
ogółem	jed.gosp.	365	371
sektor publiczny	jed.gosp.	16	14
sektor prywatny	jed.gosp.	349	357
Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2004			
Sekcja A - Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	jed.gosp.	17	18
Sekcja B - Rybactwo	jed.gosp.	-	-
Sekcja C - Górnictwo	jed.gosp.	-	-
Sekcja D - Przetwórstwo przemysłowe	jed.gosp.	39	39
Sekcja E - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	jed.gosp.	1	1
Sekcja F - Budownictwo	jed.gosp.	66	66
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	jed.gosp.	123	122
Sekcja H - Hotele i restauracje	jed.gosp.	6	7
Sekcja I - Transport, gospodarka magazynowa i łączność	jed.gosp.	30	30
Sekcja J - Pośrednictwo finansowe	jed.gosp.	10	10
Sekcja K - Obsługa nieruchomości, usługi związane z dział. gospodarczą	jed.gosp.	22	23
Sekcja L - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	jed.gosp.	11	11
Sekcja M - Edukacja	jed.gosp.	12	12
Sekcja N - Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	jed.gosp.	4	4
Sekcja O - Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna	jed.gosp.	24	28
Sekcja P - Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	jed.gosp.	-	-
Sekcja Q - Organizacje i zespoły eksterytorialne	jed.gosp.	-	-

1.2.3 Główni pracodawcy

Do głównych pracodawców w gminie można zaliczyć:

- Zakłady Mechaniczno-Remontowe Rytwiany Sp. z o.o. – prywatna firma działająca na rynku w branży metalowej;
- Zakład Remontowo-Budowlany „ADMA” Marian Macias – firma świadczy usługi remontowo-budowlane i transportowo-sprzętowe oraz produkuje beton i wyroby betonowe;
- VARMIL Sp. z o.o. – firma zajmuje się przetwórstwem tartacznym;
- Cegielnia Rytwiany – firma zajmuje się produkcją cegły i pustaka;
- TRAK – firma zajmuje się skupem, przerobem drewna oraz transportem;
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Rytwianach – spółdzielnia prowadzi działalność w zakresie handlu, produkcji oraz usług w oparciu o sklepy i piekarnię mechaniczną;
- Gospodarstwo Rybackie Rytwiany - Gospodarstwo Rybackie prowadzi hodowlę ryb słodkowodnych w stawach hodowlanych o powierzchni 176 ha, znajdujących się na terenie Gminy Rytwiany;
- Gospodarstwo Ogrodnicze „Górniaki” w Sichowie Dużym - ogólna powierzchnia wynosi ok. 85 ha, gospodarstwo zajmuje się specjalistyczną produkcją warzyw i owoców oraz zbóż;
- Zakład Uboju Zwierząt Rzeźnych i Produkcja Wędlin w Sichowie Dużym – zakład zajmuje się produkcją wyrobów wędliniarskich i ich dystrybucją;
- P.H.U. „Trans” - firma zajmuje się sprzedażą materiałów budowlanych i opałowych;
- Autoserwis Sp. z o.o. – diagnostyka pojazdów.

Dość duży odsetek pracujących znajduje pracę w instytucjach użyteczności publicznej – łącznie około 110 osób.

1.2.4 Identyfikacja problemów – gospodarka

- Ograniczona ilość terenów pod działalność gospodarczą i usługową;
- Mała ilość miejsc pracy;
- Mała ilość dużych podmiotów gospodarczych;
- Niski poziom przedsiębiorczości wśród społeczności lokalnej.

1.3 Sfera społeczna

1.3.1 Struktura demograficzna i społeczna

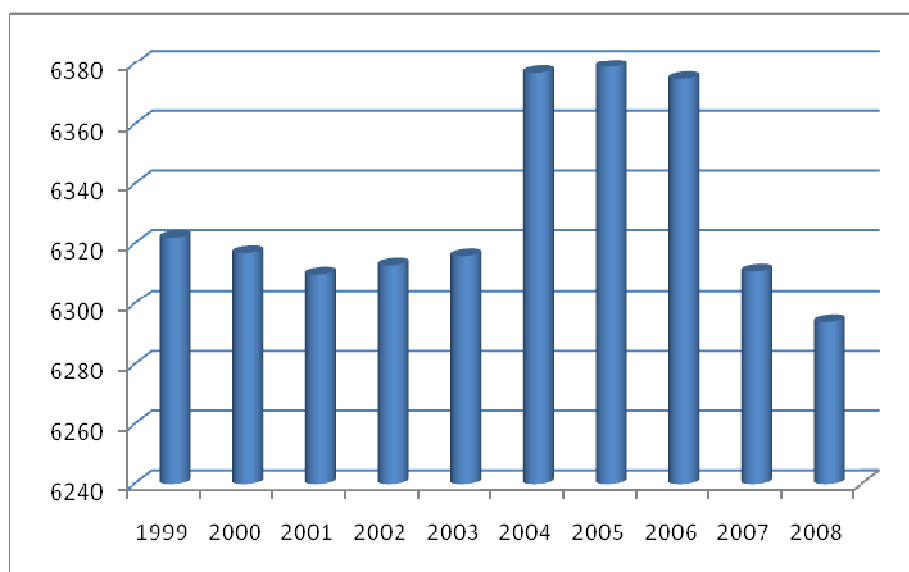
Liczbę mieszkańców gminy Rytwiany w okresie ostatnich 10 lat tj. lata 1999-2008 prezentuje poniższa tabela oraz w formie graficznej poniższy wykres.

Tabela 9. Liczba mieszkańców gminy w latach 1999-2008.

Lata	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba mieszkańców gminy	6322	6317	6310	6313	6316	6377	6379	6375	6311	6294

Źródło: UG Rytwiany

Wykres 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 1999-2008.

Z tabeli i wykresu wynika, iż liczbę mieszkańców gminy można przyjąć za wielkość stałą – różnica liczby mieszkańców w poszczególnych latach zawarta jest w przedziale odchyłek 2-5%.

Największa gęstość zaludnienia na terenie Gminy Rytwiany występuje na obszarze sołectwa Grobla i wynosi 162,8 osoby/km², a najmniejsza w miejscowości Sichów Mały - 22,1 osoby/km². Średnia gęstość zaludnienia na terenie gminy wynosi 51,5 osoby/km² i jest ponad dwukrotnie niższa od średniej gęstości zaludnienia w województwie świętokrzyskim.

Tabela 10. Ludność w gminie (www.stat.gov.pl).

	Jednostka miary	2007	2008
LUDNOŚĆ (STAN W DNIU 31 XII)			
Ludność faktycznie zamieszkała	osoba	6 311	6 294
Ludność na 1 km ²	osoba	51	50
W % ogółem ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	%	22,3	22,2
produkcyjnym	%	60,1	60,2
poprodukcyjnym	%	17,5	17,7
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	66,3	66,2
Kobiety na 100 mężczyzn	osoba	102	103
Na 1000 ludności:			
zgony	osoba	12,0	11,6
przyrost naturalny	osoba	-3,8	-1,7
urodzenia żywe	osoba	8,2	9,8
małżeństwa	para	6,3	5,5

1.3.2 Bezrobocie w gminie Rytwiany

Liczba bezrobotnych w gminie Rytwiany na dzień 30.06.2009 r. wynosiła 288 osób. Liczbę bezrobotnych w gminie Rytwiany na tle pozostałych gmin powiatu staszowskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Bezrobocie w powiecie staszowskim.

Wyszczególnienie	Stan na 30.06.2008	Stan na 31.12.2008	Stan na 30.06.2009
Staszów	1227	1174	1119
Połaniec	623	614	566
Osiek	607	519	454
Rytwiany	333	344	288
Bogoria	444	383	396
Łubnice	150	152	142
Oleśnica	158	225	156
Szydłów	177	175	153
Razem Powiat Staszów	3719	3586	3274

Stopa bezrobocia	10,8%	10,5%	9,8%
-------------------------	--------------	--------------	-------------

Źródło: www.pupstaszow.pl

Tabela 12. Rynek pracy w gminie (www.stat.gov.pl).

	Jednostka miary	2007	2008
RYNEK PRACY (STAN W DNIU 31 XII)			
Pracujący			
ogółem	osoba	525	466
mężczyźni	osoba	299	249
kobiety	osoba	226	217
Bezrobotni zarejestrowani			
ogółem	osoba	389	344
mężczyźni	osoba	154	112
kobiety	osoba	235	232

1.3.3 Grupy społeczne wymagające wsparcia

Na terenie Gminy Rytwiany funkcjonuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Głównym celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin znajdujących się w bardzo trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Ośrodek Pomocy Społecznej kieruje swoją pomoc głównie do osób znajdujących się w ubóstwie, do osób bezrobotnych, osób niepełnosprawnych, znajdujących się w długotrwałej chorobie, osób i rodzin pokrzywdzonych zdarzeniami losowymi.

Główne kierunki udzielania pomocy to:

- zasiłki stałe i stałe wyrównawcze,
- renta socjalna,
- ochrona macierzyństwa,

- zasiłki okresowe,
- dożywianie dzieci w szkołach,
- zasiłki z tyt. zdarzeń losowych.

1.3.4 Stan i zróżnicowanie dochodowości gospodarstw domowych

Gmina Rytwiany nie dysponuje zestawieniami statystycznymi dotyczącymi dochodów i źródeł utrzymania ludności. Dostępnym materiałem jest „Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2002”.

Tabela 13. Analiza źródeł utrzymania ludności - rok 2002

Wyszczególnienie	Ogółem	z pracy				z pozostałych źródeł			
		razem	najmniej	na rachunek własny		razem	w tym		
				razem	w swoim gospodarstwie		z emerytur	z rent	nie ustalono
Ogółem	6.316	3.578	2.703	875	597	2.692	1.287	867	46
0-14	1.284	1.046	849	197	98	238	34	58	---
15-19	511	346	275	71	45	145	29	75	20
20-29	921	685	560	125	85	226	41	78	10
30-39	759	606	434	172	119	147	32	41	6
40-49	844	616	433	183	132	222	32	114	6
50-59	711	256	144	112	103	453	157	219	2
60-64	257	18	---	---	---	239	163	71	---
65 lat i więcej	1.026	4	---	---	---	1.022	799	211	---
nieustalony	3	1	1	---	---	---	---	---	2
Mężczyźni	3.141	1.856	1.436	420	274	1.263	595	378	22
Kobiety	3.175	1.722	1.267	455	323	1.429	692	489	24
Posiadający własne źródła utrzymania	3.801	1.752	1.232	520	412	2.049	1.108	646	---
Mężczyźni	1.932	1.000	735	265	187	932	497	267	---
Kobiety	1.869	752	497	255	225	1.117	611	379	---
Utrzymywani	2.469	1.826	1.471	355	185	643	179	221	---
Mężczyźni	1.187	856	701	155	87	331	98	111	---
Kobiety	1.282	970	770	200	98	312	81	110	---

Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rytwiany

1.3.5 Struktura organizacji pozarządowych

Na terenie Gminy Rytwiany działają liczne kluby sportowe i stowarzyszenia. Są to m.in.:

- Diecezjalny Ośrodek Kultury i Edukacji „Źródło”,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Kłoda,
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sichów Duży i Okolic,
- Stowarzyszenie Miłośników Pustelni Złotego Lasu w Rytwianach,
- Klub Sportowy „Baszta” Rytwiany,
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Gryf” Rytwiany,
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „ATEST” Sichów,
- Szkolny Klub Sportowy przy ZSO w Rytwianach,
- Koło Gospodyń Wiejskich z Rudy,
- Koło Gospodyń Wiejskich ze Strzegomia,
- Koło Gospodyń Wiejskich z Sichowa Małego,
- Chór mieszany „Bel Canto”,
- Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych,
- Klub Paralotniarzy,
- Szkołka Jazdy Konnej,
- Szkołka Botaniczna.

Urząd Gminy w Rytwianach wraz z innymi jednostkami działającymi na terenie gminy organizuje corocznie wiele imprez, których celem jest: zapewnienie mieszkańcom dostępu do kultury, krzewienie patriotyzmu, kultywowanie lokalnych tradycji, integracja lokalnego społeczeństwa oraz promocja gminy.

Ważniejsze imprezy to:

- „Klasztorna Majówka” – impreza plenerowa na terenie Klasztoru Pokamedulskiego w Rytwianach,
- „Rytwiańska Noc Świątła” – uroczystość religijna na pamiątkę nawiedzenia Figury Matki Bożej Fatimskiej w Rytwianach,
- „Biesiada Świącicka” – impreza plenerowa w Świącicy,

- „Rytwiański Karp” – festyn rodzinny,
- „Dni Runa Leśnego” – impreza plenerowa w Strzegomiu,
- Odpust na terenie Klasztoru Pokamedulskiego w Rytwianach,
- „Jarmark Rytwiański” – impreza plenerowa,
- Turniej piłki nożnej o puchar Wójta Gminy Rytwiany,
- Gminne Dożynki,
- „Leśna Apteka” – kiermasz naturalnych produktów zdrowotnych i leczniczych w Pustelni Złotego Lasu w Rytwianach.

1.3.6 Identyfikacja problemów – sfera społeczna

- Istniejące bezrobocie powodujące pogorszenie sytuacji materialnej mieszkańców;
- Ubożenie społeczeństwa;
- Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej;
- Trudności ze znalezieniem pracy na terenie miejscowości;
- Emigracja zarobkowa mieszkańców, szczególnie ludzi młodych;
- Konieczność podejmowania działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu zagrożonych nim grup;
- Pogłębianie się patologii społecznych;
- Potrzeba pomocy w organizowaniu działalności społeczno-kulturalnej poprzez udostępnienie, modernizację i wyposażenie odpowiedniej bazy lokalowej;
- Potrzeba działań nakierowanych na zwiększenie aktywności mieszkańców.

1.4 Tabela z podstawowymi danymi statystycznymi

Tabela 14. Podstawowe dane statystyczne

Dane statystyczne dotyczące miejscowości Rytwiany	
Liczba mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • gmina Rytwiany – 6 520 osób • miejscowość Rytwiany - 1 851 osób
Położenie geograficzne miejscowości	<ul style="list-style-type: none"> • południowo-wschodnia część Polski • południowo-wschodnia część województwa świętokrzyskiego • centralna część powiatu staszowskiego • północno-zachodnia część gminy Rytwiany
Liczba placówek oświatowych w miejscowości Rytwiany	<ul style="list-style-type: none"> • 1 szkoła podstawowa • 1 gimnazjum
Przyrost ludności w gminie	-10
Ilość podmiotów gospodarczych gminy	371
Poziom bezrobocia w gminie	9,0%
Liczba osób bezrobotnych w gminie	288
Poziom zwodociągowania gminy	62%
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie	268
Długość dróg na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none"> • 17 km dróg wojewódzkich • 49 km dróg powiatowych • 142 km dróg gminnych

Źródło: Opracowanie własne

1.5 Analiza SWOT

Analiza potrzeb obszarów rewitalizacji oraz zagrożeń dla realizacji programu rewitalizacji opiera się na wykorzystaniu techniki analizy SWOT. Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych, służących do porządkowania informacji. Technika ta jest stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej.

Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanej informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S (Strengths) – mocne strony:** wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obszaru,
- **W (Weaknesses) – słabe strony:** wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obszaru,
- **O (Opportunities) – szanse:** wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru szansę korzystnej zmiany,
- **T (Threats) – zagrożenia:** wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Tabela 15. Analiza SWOT

RYTWIANY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Dogodna lokalizacja na szlakach komunikacyjnych, bliskość stolicy powiatu, perspektywa rozbudowy sieci dróg. • Bogactwo kulturowe. • Czyste i niezdegradowane środowisko naturalne. • Dobra jakość usług komunalnych. • Rozwinięta sieć placówek oświatowych	<ul style="list-style-type: none"> • Niezadowalający stan infrastruktury drogowej oraz wzmożony ruch na drogach. • Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna. • Wysoki poziom bezrobocia • Niedostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy. • Mała liczba przedsiębiorstw specjalizujących się w hotelarstwie, turystyce i rekreacji. • Zła sytuacja materialna osób długotrwale bezrobotnych.

SZANSE ROZWOJU	ZAGROŻENIA ROZWOJU
<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja zabytkowego układu urbanistycznego w celu stworzenia nowej kulturalnej i turystycznej oferty programowej. • Rewitalizacja terenów rekreacyjno – wypoczynkowych. • Budowa i modernizacja układu komunikacyjnego. • Możliwość wykorzystania zasobów kulturowych w promocji miejscowości. • Pozyskiwanie inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych. • Pozyskiwanie funduszy na rozwój z różnych źródeł, np. dotacji UE. • Rozwój współpracy międzynarodowej. • Aktywność mieszkańców gminy, a zwłaszcza ludzi młodych. • Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dotacji na realizację podstawowych zadań inwestycyjnych. • Ograniczone możliwości finansowe budżetu Gminy Rytwiiany. • Mała ilość inwestorów zewnętrznych. • Słabo rozwinięty sektor usług. • Migracje osób wykształconych do większych ośrodków lub za granicę. • Stopniowe starzenie się społeczeństwa. • Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej. • Słaby rozwój bazy gastronomicznej oraz wysokiej jakości usług turystycznych. • Niekorzystne zmiany w prawodawstwie dla rozwoju przedsiębiorczości, w tym nadmierny fiskalizm, brak rozporządzeń do ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Źródło: opracowanie własne

2 Komplementarność LPR z dokumentami strategicznymi z zakresu rozwoju

Tabela 16. Powiązanie LPR z dokumentami strategicznymi

Dokument	Cel/Priorytet/Działanie
Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015	<p>Cel główny: Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin</p> <p>Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej</p>

Dokument	Cel/Priorytet/Działanie
<p>Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia</p>	<p>Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej</p> <p>Cel szczegółowy: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski</p>
<p>Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020</p>	<p>Cel generalny: Wzrost atrakcyjności województwa fundamentem zintegrowanego rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej</p> <p>Cel warunkujący 1: przyspieszenie rozwoju bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności województwa (priorytet 1 i 4)</p> <p>Cel warunkujący 2: rozwój zasobów ludzkich, rozwój gospodarki opartej na wiedzy (priorytet 6)</p> <p>Cel warunkujący 3: ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury, kształtowanie krajobrazu, zachowanie i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego (priorytet 1 i 2)</p> <p>Cel warunkujący 5: rozwój systemów infrastruktury technicznej i społecznej, ułatwienie dostępu do usług publicznych takich jak kultura, sport i wypoczynek pozwoli na odczuwalną poprawę warunków życia mieszkańców (priorytet 2 i 4)</p>
<p>Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 – 2013 dla Województwa Świętokrzyskiego</p>	<p>Cel: Poprawa warunków sprzyjających budowie konkurencyjnej i generującej nowe miejsca pracy regionalnej gospodarki</p> <p>Oś priorytetowa 6: Rozwój infrastruktury, poprawiający warunki dla zwiększania inwestycji na obszarach podlegających restrukturyzacji oraz w zdegradowanych miastach i dzielnicach miast, terenach przemysłowych i powojaskowych</p>
<p>Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Staszowskiego na lata 2000-2015</p>	<p>Misja: Tworzenie pozytywnego wizerunku powiatu poprzez profesjonalną promocję i różnorodną ofertę dotyczącą najważniejszych dziedzin życia społecznego i kulturowego</p> <p>Cel generalny: Tworzenie optymalnych warunków zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego powiatu</p>

Dokument	Cel/Priorytet/Działanie
Strategia Rozwoju Gminy Rytwiany	Misja: Gmina Rytwiany piękna, otwarta, bogata, bezpieczna Cel 1: Gmina Rytwiany atrakcyjnym terenem inwestycyjnym Cel 3: Gmina Rytwiany atrakcyjnym miejscem turystyczno-wypoczynkowym Cel 4: Gmina Rytwiany zapewnia dobre warunki socjalno-bytowe i społeczne
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rytwiany	Cele rozwoju zagospodarowania przestrzennego: <ul style="list-style-type: none"> • Optymalizacja środowiska życia mieszkańców gminy, • Zapewnienie właściwych warunków do rozwoju funkcji zewnętrznych w zakresie gospodarki rolnej i leśnej oraz produkcji nierolniczej.

Źródło: opracowanie własne

3 Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji

3.1 Okres realizacji

Horyzont czasowy Lokalnego Programu Rewitalizacji Miejscowości Rytwiany został określony na podstawie okresów programowania funduszy europejskich (przede wszystkim Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego).

Okres wdrożenia, czyli realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji obejmuje przedział czasowy: lata 2009 – 2013, odnoszące się do obecnego okresu programowania w Unii Europejskiej.

3.2 Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru

Obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji, czyli obszar dla którego opracowano i wdraża się program rewitalizacji to teren całej miejscowości Rytwiany – Obszar D. Obszar ten został wyznaczony jako tereny o niedostatecznym wyposażeniu w sieci i urządzenia infrastruktury technicznej. Ponadto w granicach tego rejonu zostały wyznaczone obszary, które stanowią pod względem historycznym i funkcjonalnym najważniejsze tereny miejscowości Rytwiany. Są to:

Obszar A – tereny historycznej zabudowy – tereny wokół ruin zamku w centrum miejscowości Rytwiany;

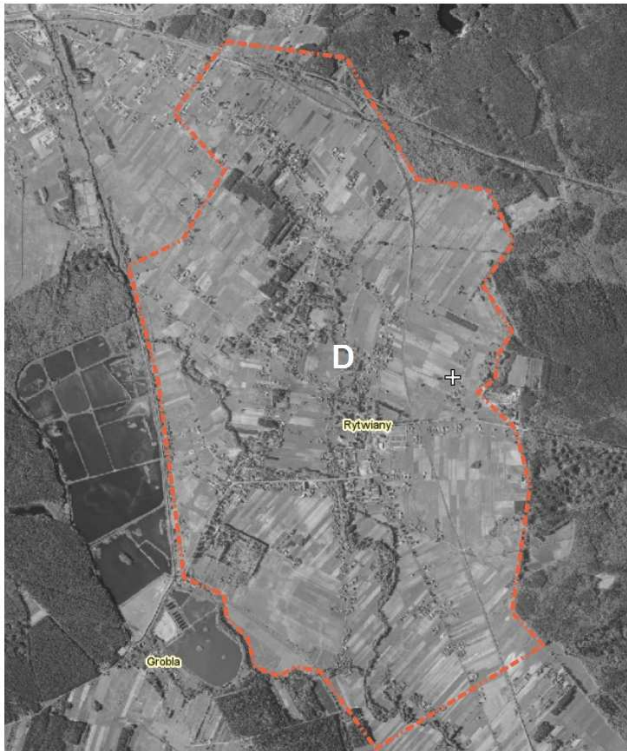
Obszar B – tereny rekreacyjno-wypoczynkowe – tereny wokół zbiornika retencyjnego i zbiornika przeciwpożarowego;

Obszar C – tereny przemysłowe – dawna gorzelnia w centrum miejscowości Rytwiany.

Obszar A
Tereny historycznej zabudowy
Zasięg – granice obszaru
<ul style="list-style-type: none">
• Tereny wokół ruin zamku w centrum miejscowości Rytwiany
Kryteria wyboru
<ul style="list-style-type: none">
• Niska estetyka oraz jakość przestrzeni publicznej
• Konieczność szczególnego wyeksponowania miejsca szczególnego zarówno pod względem historycznym i lokalizacyjnym
• Konieczność zwiększenia ruchu turystycznego
• Dostępność obiektów wymagających zagospodarowania
• Potrzeba działań nakierowanych na zwiększenie aktywności mieszkańców

Obszar B
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe
Zasięg – granice obszaru
<ul style="list-style-type: none">
• Tereny wokół zbiornika retencyjnego
• Tereny wokół zbiornika przeciwpożarowego
Kryteria wyboru
<ul style="list-style-type: none">
• Niska estetyka oraz jakość przestrzeni publicznej
• Brak infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej
• Potrzeba poprawy zagospodarowania terenów zielonych
• Konieczność zwiększenia ruchu turystycznego
• Dostępność obiektów wymagających zagospodarowania i zmiany funkcji użytkowych
• Potrzeba działań nakierowanych na zwiększenie aktywności mieszkańców

Obszar C
Tereny przemysłowe
Zasięg – granice obszaru
<ul style="list-style-type: none">
• Dawna gorzelnia w centrum miejscowości Rytwiany
Kryteria wyboru
<ul style="list-style-type: none">
• Niska estetyka oraz jakość przestrzeni publicznej
• Dostępność obiektów wymagających zagospodarowania i zmiany funkcji użytkowych
• Występowanie obiektów wymagających odnowienia i renowacji
• Brak odpowiedniej infrastruktury turystycznej

Obszar D
Tereny o niedostatecznym wyposażeniu w sieci i urządzenia infrastruktury technicznej
Zasięg – granice obszaru
Obszar całej miejscowości
Kryteria wyboru
<ul style="list-style-type: none">
• Niewystarczający stan infrastruktury technicznej
• Niezadowalające warunki życia mieszkańców
• Brak kanalizacji sanitarnej w niektórych częściach miejscowości
• Niezadowalający stan infrastruktury drogowej
• Brak sieci wodociągowej w niektórych częściach miejscowości
• Brak poczucia bezpieczeństwa

3.3 Cele ogólne i strategiczne Lokalnego Programu Rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji miejscowości Rytwiany obejmuje działania planowane do realizacji w latach 2009-2013, jest dokumentem wyznaczającym długofalowe działania na przyszłość, poprzez wskazanie zadań inwestycyjnych i skorelowanie ich z polityką regionalną oraz osadzenie w realiach finansowych.

Celem głównym Lokalnego Programu Rewitalizacji miejscowości Rytwiany jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowę i zagospodarowanie terenów i obiektów społeczno-rekreacyjnych oraz rozbudowę infrastruktury technicznej na obszarze rewitalizowanym.

Realizacja Programu Rewitalizacji przyczyni się do:

- wzrostu estetyki oraz jakości przestrzeni publicznej,
- ożywienia społeczno-gospodarczego,
- poprawy wizerunku i tożsamości lokalnej mieszkańców,
- poprawy stanu infrastruktury technicznej i społecznej,
- rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i sportowej,
- rozwoju turystyki w oparciu o infrastrukturę społeczno-rekreacyjną,
- tworzenia warunków stymulujących wzrost jakości życia społeczności lokalnej,
- poprawy funkcjonalności ruchu kołowego,
- usprawnienia i uzupełnienia brakujących elementów w systemie wodociągowo-kanalizacyjnym,
- poprawy bezpieczeństwa publicznego.

3.4 Podział na projekty i zadania inwestycyjne

Tabela 17. Projekty i zadania programu rewitalizacji

L.p.	Projekt/zadanie	Wartość całkowita [PLN]	Okres realizacji
1	Zagospodarowanie terenu wokół zamku – etap II.	4 000 000,00	2011-2012
2	Zagospodarowanie terenu po byłej gorzelnii pod kątem rozwoju turystyki.	2 500 000,00	2012-2013
3	Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika retencyjnego.	3 000 000,00	2012-2013
4	Rozbudowa infrastruktury drogowej na terenie miejscowości Rytwiany.	1 600 000,00	2010-2013
5	Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie miejscowości Rytwiany.	600 000,00	2010-2012
6	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości Rytwiany.	3 000 000,00	2010-2013
7	Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie miejscowości Rytwiany.	400 000,00	2010-2012

3.5 Kryteria wyboru i kolejność realizacji

Niniejszy dokument został sporządzony w oparciu o analizę uwarunkowań wewnętrznych jak i zewnętrznych miejscowości i gminy Rytwiany. Przy wyborze projektów wzięto pod uwagę następujące kwestie:

- Zgodność zapisów dokumentów programowych rozwoju gminy oraz regionu
- Poziom zaawansowania w przygotowaniu dokumentacji projektów w ramach rewitalizacji
- Intensywność wpływu na osiągnięcie zakładanych celów – spójności społeczno-gospodarczej
- Intensywność wpływu realizacji projektu na podniesienie walorów i atrakcyjności miejscowości i gminy Rytwiany
- Powiązanie z innymi projektami dotyczącymi rozwoju przestrzennego, społecznego i gospodarczego
- Akceptacja społeczna i poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców
- Określone zasoby finansowe Gminy Rytwiany
- Możliwość uzyskania współfinansowania ze źródeł zewnętrznych

3.6 Oczekiwane wskaźniki osiągnięć

Wskaźniki osiągnięcia celów programu (tj. wskaźniki produktu i rezultatu) będą mierzone na podstawie wskaźników wyznaczonych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 dla oraz wskaźników określonych dla innych dokumentów programowych w zależności od zakresu i rodzaju projektu.

Tabela 18. Wykaz wskaźników produktu i rezultatu LPR.

Nazwa wskaźnika	J.m.	Wartość
<i>WSKAŹNIKI PRODUKTU</i>		
Długość wyremontowanych dróg na obszarach objętych rewitalizacją	km	7,0
Długość rozbudowanej sieci kanalizacji sanitarnej na obszarach objętych rewitalizacją	km	10,0
Długość rozbudowanej sieci wodociągowej na obszarach objętych rewitalizacją	km	6,0
Liczba budynków poddanych remontowi/przebudowie infrastruktury technicznej	szt.	1,0
Powierzchnia zdegradowanych dzielnic i obszarów miast poddanych rewitalizacji	m ²	162 100
Liczba zrewitalizowanych obiektów rekreacyjno-sportowych	szt.	2,0
Liczba obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne i turystyczne	szt.	1,0
Powierzchnia obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne i turystyczne	m ²	14 200
Powierzchnia wyremontowanej i przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie zrewitalizowanym	m ²	157 500
Liczba przebudowanych punktów oświetleniowych	szt.	30
Liczba wybudowanych punktów oświetleniowych	szt.	20
<i>WSKAŹNIKI REZULTATU</i>		
Liczba stworzonych miejsc pracy na obszarach zrewitalizowanych	szt.	5,0
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów rekreacyjno-sportowych	osoby	10 000
Liczba turystów korzystających ze zrewitalizowanych obiektów	osoby	3 500

Źródło: opracowanie własne

4 Planowane działania w latach 2009-2013 na obszarze rewitalizowanym

KARTA INFORMACYJNA PROJEKTU	
Tytuł projektu/zadania	Zagospodarowanie terenu wokół zamku – etap II.
Wnioskodawca	Gmina Rytwiany
Lokalizacja projektu	Obszar A i Obszar B
Dokumentacja fotograficzna	

	
<p>Opis projektu</p>	<p>Przedmiotem projektu jest zagospodarowanie terenu wokół ruin zamku w centrum miejscowości Rytwiany. W ramach przedsięwzięcia planuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowę alejek spacerowych, - wykonanie oświetlenia terenu, - urządzenie terenu wokół zbiornika przeciwpożarowego, - montaż monitoringu, - urządzenie miejsca grillowego, - budowę altany, - uporządkowanie terenu, - urządzenie zieleni, - budowę placu zabaw, - wykonanie punktów rekreacyjnych, - ustawienie atrakcji turystycznej.
<p>Wskaźniki produktu i rezultatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zrewitalizowanych obszarów • Powierzchnia wyremontowanej i przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie zrewitalizowanym • Liczba stworzonych miejsc pracy na obszarach zrewitalizowanych • Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów rekreacyjno-sportowych • Liczba turystów korzystających ze zrewitalizowanych obiektów
<p>Zakładane efekty wdrożenia projektu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa estetyki przestrzeni publicznej • Wzrost atrakcyjności turystycznej miejscowości • Wyeksponowanie istniejących atrakcji turystycznych i historycznych • Zwiększenie ruchu turystycznego • Stworzenie warunków dla rekreacji • Powstanie nowych miejsc pracy

Lata realizacji projektu		2011-2012				
Koszty realizacji projektu w rozbiciu na lata [PLN]	Razem	2009	2010	2011	2012	2013
	4 000 000,00	-	-	2 000,0 tys.	2 000,0 tys.	-
Źródła finansowania projektu		<ul style="list-style-type: none"> • Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego • Środki własne Gminy Rytwiany 				

KARTA INFORMACYJNA PROJEKTU	
Tytuł projektu/zadania	Zagospodarowanie terenu po byłej gorzelnii pod kątem rozwoju turystyki.
Wnioskodawca	Prywatny właściciel
Lokalizacja projektu	Obszar C
Dokumentacja fotograficzna	

						
Opis projektu		Przedmiotem projektu jest zagospodarowanie terenu po byłej gorzelnii w centrum miejscowości Rytwiany.				
Wskaźniki produktu i rezultatu		<ul style="list-style-type: none"> • Liczba budynków poddanych remontowi/przebudowie infrastruktury technicznej • Liczba zrewitalizowanych obszarów • Liczba obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne i turystyczne • Powierzchnia obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne i turystyczne • Liczba stworzonych miejsc pracy na obszarach zrewitalizowanych • Liczba turystów korzystających ze zrewitalizowanych obiektów 				
Zakładane efekty wdrożenia projektu		<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej • Zwiększenie ruchu turystycznego • Powstanie nowych miejsc pracy 				
Lata realizacji projektu		2012-2013				
Koszty realizacji projektu w rozbiciu na lata [PLN]	Razem	2009	2010	2011	2012	2013
	2 500 000,00	-	-	-	1 250,0 tys.	1 250,0 tys.
Źródła finansowania projektu		<ul style="list-style-type: none"> • Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego • Środki prywatne 				

KARTA INFORMACYJNA PROJEKTU	
Tytuł projektu/zadania	Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika retencyjnego.
Wnioskodawca	Gmina Rytwiany
Lokalizacja projektu	Obszar B
Dokumentacja fotograficzna	
Opis projektu	<p>Przedmiotem projektu jest zagospodarowanie terenu wokół zbiornika retencyjnego w miejscowości Rytwiany. W ramach przedsięwzięcia planuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowę dróg dojazdowych, - wykonanie oświetlenia terenu, - montaż monitoringu, - wykonanie plaż, - budowę pomostów rekreacyjnych, - budowę alejek spacerowych, - doprowadzenie wody, - odprowadzenie kanalizacji, - montaż ławek i koszy.
Wskaźniki produktu i rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zrewitalizowanych obszarów • Liczba zrewitalizowanych obiektów rekreacyjno-sportowych • Liczba stworzonych miejsc pracy na obszarach zrewitalizowanych • Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów rekreacyjno-sportowych • Liczba turystów korzystających ze zrewitalizowanych obiektów
Zakładane efekty wdrożenia projektu	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa estetyki przestrzeni publicznej • Wzrost atrakcyjności turystycznej miejscowości • Zwiększenie ruchu turystycznego • Stworzenie warunków dla rekreacji • Powstanie nowych miejsc pracy

Lata realizacji projektu		2012-2013				
Koszty realizacji projektu w rozbiciu na lata [PLN]	Razem	2009	2010	2011	2012	2013
	3 000 000,00	-	-	-	1 500,0 tys.	1 500,0 tys.
Źródła finansowania projektu		<ul style="list-style-type: none"> • Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego • Środki własne Gminy Rytwiany 				

KARTA INFORMACYJNA PROJEKTU	
Tytuł projektu/zadania	Rozbudowa infrastruktury drogowej na terenie miejscowości Rytwiany.
Wnioskodawca	Gmina Rytwiany
Lokalizacja projektu	Obszar D
Dokumentacja fotograficzna	 <p><i>ul. Klasztorna</i></p>

Opis projektu		Zadanie polega na rozbudowie i przebudowie dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich na terenie miejscowości Rytwiany, w tym: ul. Długa, ul. Cegielnia, ul. Klasztorna, ul. Staszowska i inne.				
Wskaźniki produktu i rezultatu		<ul style="list-style-type: none"> • Długość wyremontowanych dróg na obszarach objętych rewitalizacją 				
Zakładane efekty wdrożenia projektu		<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego • Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej • Poprawa stanu lokalnej infrastruktury technicznej oraz jej rozwój 				
Lata realizacji projektu		2010-2013				
Koszty realizacji projektu w rozbiciu na lata [PLN]	Razem	2009	2010	2011	2012	2013
	1 600 000,00	-	400,0 tys.	400,0 tys.	400,0 tys.	400,0 tys.
Źródła finansowania projektu		<ul style="list-style-type: none"> • Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego • Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko • Środki własne Gminy Rytwiany • Środki własne Powiatu Staszowskiego • Budżet Państwa 				

KARTA INFORMACYJNA PROJEKTU

Tytuł projektu/zadania	Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie miejscowości Rytwiany.
Wnioskodawca	Gmina Rytwiany
Lokalizacja projektu	Obszar D

Dokumentacja fotograficzna		 <p>ul. Długa</p>				
Opis projektu		Zadanie polega na rozbudowie sieci wodociągowej na terenie miejscowości Rytwiany, w tym: ul. Cegielnia, ul. Długa i inne.				
Wskaźniki produktu i rezultatu		<ul style="list-style-type: none"> • Długość rozbudowanej sieci wodociągowej na obszarach objętych rewitalizacją 				
Zakładane efekty wdrożenia projektu		<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stanu lokalnej infrastruktury technicznej oraz jej rozwój 				
Lata realizacji projektu		2010-2012				
Koszty realizacji projektu w rozbiciu na lata [PLN]	Razem	2009	2010	2011	2012	2013
	600 000,00	-	200,0 tys.	200,0 tys.	200,0 tys.	-
Źródła finansowania projektu		<ul style="list-style-type: none"> • Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego • Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich • Środki własne Gminy Rytwiany 				

KARTA INFORMACYJNA PROJEKTU						
Tytuł projektu/zadania	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości Rytwiiany.					
Wnioskodawca	Gmina Rytwiiany					
Lokalizacja projektu	Obszar D					
Dokumentacja fotograficzna	 <p><i>ul. Niwy</i></p>					
Opis projektu	Zadanie polega na rozbudowie sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości Rytwiiany, w tym: ul. Staszowska, ul. Klasztorna, ul. Szkolna, ul. Niwy i inne.					
Wskaźniki produktu i rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> • Długość rozbudowanej sieci kanalizacji sanitarnej na obszarach objętych rewitalizacją 					
Zakładane efekty wdrożenia projektu	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stanu lokalnej infrastruktury technicznej oraz jej rozwój 					
Lata realizacji projektu	2010-2013					
Koszty realizacji projektu w rozbiciu na lata [PLN]	Razem	2009	2010	2011	2012	2013
	3 000 000,00	-	750,0 tys.	750,0 tys.	750,0 tys.	750,0 tys.
Źródła finansowania projektu	<ul style="list-style-type: none"> • Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego • Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich • Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko • Środki własne Gminy Rytwiiany 					

KARTA INFORMACYJNA PROJEKTU	
Tytuł projektu/zadania	Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie miejscowości Rytwiany.
Wnioskodawca	Gmina Rytwiany
Lokalizacja projektu	Obszar D
Dokumentacja fotograficzna	 <p><i>ul. Szkolna</i></p>
Opis projektu	<p>Przedmiotem projektu jest modernizacja i rozbudowa istniejącego systemu oświetlenia ulicznego. Przedmiotem inwestycji będzie wymiana istniejącego oświetlenia ulicznego na nowe, energooszczędne i stylowe punkty oświetleniowe. Realizowane przedsięwzięcie ma na celu przede wszystkim poprawę bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców oraz turystów.</p>
Wskaźniki produktu i rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przebudowanych punktów oświetleniowych • Liczba wybudowanych punktów oświetleniowych

Zakładane efekty wdrożenia projektu		<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i turystów • Poprawa estetyki przestrzeni publicznej • Poprawa stanu lokalnej infrastruktury technicznej oraz jej rozwój 				
Lata realizacji projektu		2010-2012				
Koszty realizacji projektu w rozbiu na lata [PLN]	Razem	2009	2010	2011	2012	2013
	400 000,00	-	150,0 tys.	150,0 tys.	100,0 tys.	-
Źródła finansowania projektu		<ul style="list-style-type: none"> • Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego • Środki własne Gminy Rytwiany 				

5 Wytyczne w zakresie mieszkalnictwa

Podstawą dla określenia zasad wydatkowania środków UE na przedsięwzięcia, dot. Mieszkalnictwa jest Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające Rozporządzenie (WE) nr 1783/1999 (Dz. Urz. UE L 210/1 z 31.07.2006 r.).

Uszczegółowieniem zapisów Rozporządzenia 1080/2006 w tym zakresie, są przepisy wykonawcze Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 roku ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz Rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz. Urz. UE L 371/ z 27.12.2006 r.).

Projekty inwestycyjne, które objęte są Lokalnym Programem Rewitalizacji, nie wpisują się bezpośrednio w zakres mieszkalnictwa. Jednakże pośrednio, modernizacja wyznaczonych obszarów na terenie miejscowości podniesie wartość gruntów tego obszaru. Zachęci to także mieszkańców do inwestowania w remont budynków, np. zmiany elewacji. Dzięki temu budynki będą harmonizowały z estetyką otoczenia. Realizacja kompleksowych inwestycji w miejscowości Rytwiany będzie motywacją do podejmowania dalszych prac związanych z odnową i modernizacją obszaru całej gminy.

6 Plan finansowy realizacji rewitalizacji na lata 2009-2013

Plan finansowy realizacji programu rewitalizacji na lata 2009 - 2013 jest sumą planowanych nakładów w poszczególnych latach w rozbiciu na źródła finansowania.

Tabela 19. Plan finansowy programu rewitalizacji z podziałem na lata

Lata finansowania programu rewitalizacji	Kwota (PLN)
2009	0,00
2010	1 500 000,00
2011	3 500 000,00
2012	6 200 000,00
2013	3 900 000,00
Razem	15 100 000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rytwiany

Podstawową zasadą finansowania projektów Lokalnego Programu Rewitalizacji miejscowości Rytwiany będzie montaż finansowy. Preferowane będą programy, finansowane wspólnie przez samorząd, sektor publiczny i prywatnych inwestorów. Gmina zobowiązuje się przeznaczać corocznie w swoim budżecie środki służące finansowaniu zadań ujętych w projektach rewitalizacji – w całości lub części. Zakres i wielkość finansowania będą określane w uchwale budżetowej.

Tabela 20. Plan finansowy programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania

Źródło finansowania	Kwota (PLN)
Środki własne	5 140 000,00
Środki unijne	9 060 000,00
Środki wojewódzkie	400 000,00
Środki państwowe	500 000,00
Razem	15 100 000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rytwiiany

Źródła finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji miejscowości Rytwiiany:

1. Budżet Gminy Rytwiiany (środki własne gminy)

W budżecie gminy co roku podczas prac nad budżetem gminy wyodrębnione zostaną środki finansowe na realizację konkretnych projektów inwestycyjnych. Procedura uchwalania budżetu zgodna jest z wytycznymi zawartymi w ustawie o samorządzie terytorialnym i gminnym oraz finansach publicznych.

2. Środki krajowe

- budżet państwa.

3. Fundusze zagraniczne

- fundusze pomocowe Unii Europejskiej rozdysponowane w ramach programów.:
  - Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013,
  - Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013,
  - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 – 2013.

7 System wdrażania

Lokalny Program Rewitalizacji miejscowości Rytwiany będzie realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Gmina, korzystając z funduszy strukturalnych, zobowiązuje się do przestrzegania zasad i procedur wspólnotowych wprowadzanych odpowiednimi przepisami w zakresie tych funduszy.

Poszczególne projekty będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków według źródeł ich pochodzenia (krajowych i unijnych). W Lokalnym Programie Rewitalizacji miejscowości Rytwiany ważne jest wskazanie i określenie zadań Instytucji Zarządzającej Programem i projektami w nim zawartymi. Funkcję instytucji zarządzającej realizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie pełnił Urząd Gminy Rytwiany oraz poszczególne jednostki organizacyjne Gminy. Zarządzającym i koordynującym realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie Wójt Gminy Rytwiany.

Lokalny Program Rewitalizacji zostanie przyjęty w drodze uchwały Rady Gminy Rytwiany. W tym samym trybie dokonywana będzie aktualizacja tego dokumentu.

Istotnym elementem wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest zaangażowanie jak największej liczby podmiotów uczestniczących w tym procesie. Dla powodzenia przedsięwzięcia ważne jest, aby aktywnie występowały w nim nie tylko podmioty publiczne (Urząd Gminy i jednostki organizacyjne), ale także jak najliczniej podmioty społeczne (stowarzyszenia, komitety, związki) zrzeszające mieszkańców oraz przedsiębiorcy prywatni.

Do zadań Urzędu Gminy będzie należało między innymi:

- przyjmowanie i realizowanie projektów od podmiotów publicznych i społecznych,
- przygotowywanie i składanie wniosków aplikacyjnych na zadania,
- monitorowanie wdrażania poszczególnych zadań,
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Programu,
- zapewnienie zgodności realizacji Programu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Programu (w tym informowanie o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów),
- aktualizacja zadań Programu.

8 Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

8.1 System monitorowania Programu Rewitalizacji

Monitorowanie to proces systematycznego zbierania i analizowania wiarygodnych informacji finansowych i statystycznych dotyczących wdrażania zadań, którego celem jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i Programu Rewitalizacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami. Monitorowanie realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji miejscowości Rytwiany prowadzone będzie w zakresie rzeczowym i finansowym.

Kluczowe znaczenie w zakresie monitorowania, aktualizacji i oceny realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji miejscowości Rytwiany ma Wójt Gminy oraz Rada Gminy, która przyjmie rolę Instytucji Monitorującej dla realizacji Programu. Jej funkcja będzie polegała na monitorowaniu przebiegu wykonywania przedsięwzięć zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji, okresowej ocenie oraz podejmowaniu działań służących usprawnieniu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji w tym likwidacji barier stojących na drodze procesu wdrażania zadań.

Monitorowanie obejmować będzie skwantyfikowane dane obrazujące postęp we wdrażaniu Programu oraz umożliwiające dokonanie oceny jego wykonania w odniesieniu do celów ustalonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Będzie ono prowadzone na dwóch płaszczyznach za pomocą następujących wskaźników:

- wskaźniki produktu,
- wskaźniki rezultatu.

Wszelkie działania Lokalnego Programu Rewitalizacji miejscowości Rytwiany, które będą współfinansowane z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej objęte zostaną zasadami informowania i promocji zawartymi w Rozporządzeniu Rady (WE) nr 1083/2006 z 11 lipca 2006r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.

8.2 Sposoby oceny programu rewitalizacji

Skuteczność Lokalnego Programu Rewitalizacji miejscowości Rytwiany poddawana będzie także okresowej ocenie. Dokonywana ona będzie przez Wójta Gminy Rytwiany we współpracy z pracownikami Urzędu Gminy Rytwiany Radą Gminy Rytwiany. Ocena realizacji zadań wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji przedstawiana będzie Radzie Gminy na sesji Rady Gminy.

Do monitorowania, oceny realizacji programu i jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami programu oraz osiągnięte wskaźniki produktów i rezultatów.

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem otwartym i powinien być uzupełniany poprzez wpis nowych zadań organizacyjnych i inwestycyjnych w okresach projektowania budżetu.

8.3 Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Nad realizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie czuwał Urząd Gminy Rytwiany, a w jego ramach pracownicy merytoryczni. Będą oni kreowali i przyjmowali propozycje projektów od instytucji partnerskich. Ważnym sposobem współpracy pomiędzy różnymi podmiotami będą okresowe spotkania z instytucjami partnerskimi w celu informowania o postępach w realizacji Programu i możliwościach finansowania zadań Lokalnego Programu Rewitalizacji miejscowości Rytwiany. Aktualizacja zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji miejscowości Rytwiany dokonywana będzie na bazie corocznych spotkań z instytucjami partnerskimi.

Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację Programu Rewitalizacji oraz współpracy partnerskiej w ramach rewitalizacji będzie Urząd Gminy Rytwiany wraz z jednostkami organizacyjnymi. Ważną rolę w realizacji celów Lokalnego Programu Rewitalizacji będą pełnić również:

- zarządcy nieruchomości,
- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe,
- przedsiębiorcy, których działalność związana jest z obszarem rewitalizacji,
- lokalne stowarzyszenia,
- instytucje finansowe,

- środowiska naukowe i oświatowe,
- instytucje pomocowe, w tym instytucje Unii Europejskiej.

Pozostali partnerzy mogący wspomóc realizację zadań Lokalnego Programu Rewitalizacji miejscowości Rytwiany to m.in.:

- sąsiednie gminy,
- Starostwo Powiatowe w Staszowie,
- Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach,
- Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach,
- Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków.

8.4 Konsultacje społeczne i współpraca partnerska w ramach programu rewitalizacji

Jednym z elementów w procesie tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji są konsultacje społeczne, których celem jest włączenie wspólnoty lokalnej w procesy decyzyjne zachodzące w urzędzie. Jednocześnie, głos mieszkańców (ich pomysły) pozwala na pełniejsze spojrzenie na zagadnienia związane z kierunkami rewitalizacji obszaru gminy oraz najpilniejszymi sprawami do rozwiązania. Z tych też względów, do prac nad Programem Rewitalizacji zaprasza się szereg osób tworzących społeczność lokalną, chcących aktywnie wspierać działania podejmowane na terenie gminy. Założenie odpowiedniego harmonogramu zadań, pozwoli na odpowiednią konstrukcję budżetu gminy oraz będzie ułatwiało podejmowanie decyzji inwestycyjnych.

Bardzo pomocne są zebrania konsultacyjne z mieszkańcami miejscowości, bądź gminy podczas których mogą oni wyrazić swoje opinie na temat preferowanych kierunków zmian w polityce gminy dotyczącej zagadnień infrastrukturalnych, społecznych, gospodarczych, turystycznych. Mogą oni zasugerować najpilniejsze potrzeby gminy, niezbędne inwestycje, a także określić sfery, w których gmina jest zarządzana poprawnie. Wymienione sugestie i uwagi mieszkańców mogą zostać zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Ważnym elementem realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji miejscowości Rytwiany na lata 2009-2013 będą działania informacyjne i promocyjne programu (komunikacja społeczna).